

LIJST DER BOEKJES DIE VOORRADIG ZIJN:

1. Drie maanden onder de sneeuw; 2. Zwarte Koo; 5. Aan de Molenbeek; 6. Een moedige meisje; 8. Het wonderlijk gezelschap; 9. De jonge vluchteling; 11. Het Kermismeisje; 12. Willem Tell; 13. Beter een lap dan een scheur; 14. Harten van Goud; 15. 't Verdrongen land van Saaftinge; 17. De Zinneloozen te Gheel; 18. De hut op de Heide; 21. De Landlooper; 22. En toch feest; 23. St Niklaas in 't Veerhuis; 25. De Vriezeman aan 't Front; 26. Verdwaald en terecht; 27. De jongens van West-Roozebeke; 30. De verdrongen stad; 32. 't Weesje van Brugge; 35. Het kindje van de Zee; 36. De Roovers van de Moeren; 37. De bezembinders van Kleit; 38. De vlucht in de Koffer; 44. De Gierigaard; 46. Broederliefde; 48. Eerlijk duurt het langst; 51. Een lastig geschenk; 52. Zonder Ouders; 56. In 't Bosch van Houthulst; 57. Nog gered; 58. Uit de oude Doos; 59. Dokter Jenner en Jenny; 61. Streng Winters; 64. De kinderen van den Zeeloods; 66. De kinderen van den Smokkelaar; 67. De Paaschklokken; 68. De Landverhuizers; 69. Leeuwjt; Van Damme; 72. Een moedige Kermisjongen; 76. Het Bultje; 77. De Pastoor van 't apscheure; 78. Samen uit; 80. Goed voor kwaad; 82. Vaderlandsche Verhalen; Naastenliefde; 86. De overwintering op Nova-Zembla; 89. Hoe Sinterklaas hielp; 90. In Grooten Nood; 91. Kerstmis aan Zee; 94. Het Spook; 95. De twee Weesjes; 97. De Vlucht; 102. Reinaert de Vos; 104. Denk aan moeder!; 107. Threesje; 110. Robinson Crusoe; 112. De Rooversjongen; 113. De Deserteur; 115. Onschuldig veroordeeld; 118. De Spion van den Molen; 121. Hoog bezoek; 122. De wonderlijke Zwaan; 123. Uit bange dagen; 125. De flinke Baanwachster; 128. De gelaatste kat; 129. De Dochter van den Blauwer; 130. Met Vakantie; 132. Tinneke; 133. De Helden van Stekene; 134. Een onrechtvaardige gestraft; 137. Oom Tom; 142. Op 't oud kasteel; 143. De reis in de Wildernis; 144. Bij de Kabouters; 145. De Spionnen op den Toren; 146. De Jongen van Gaver; 148. De schat in de Duinen; 150. De smokkelaars van de Zee; 152. De schat in de mijn; 153. 't Graf in 't Bosch; 154. 't Berouw van den Strooper; 155. 't Kasteel Hoogdonk; 156. Van de hut naar 't Paleis; 159. Karel de Goede; 160. Na veel avonturen; 161. Gered door een Aap; 162. Jan Breydel; 163. De Slag der Gulden Sporen; 164. Van den Dood gered; 165. 't Bocheljongentje; 167. Van drie Roovers; 168. Een jonge Held; 169. Jacob van Artevelde; 171. Genoveva van Brabant; 172. Een avontuurlijke Reis; 174. Een vreeselijke avond; 175. De gevluchte slaaf; 176. In de vliegmaschine; 177. Een moedige vrouw; 178. Ontsnapt; 179. Valsch beschuldigd; 180. De Zoon van den Torenwachter; 182. De reis van Columbus; 186. Jack de Cow-boy; 189. De Held van Tremeloo; 191. De Cow-boy van Fort-Bell; 192. Jeanne d'Arc; 193. De wandelende Deur; 194. De avonturen van Geeraart; 195. Geeraart in Rusland; 199. De Wolf van Ghistel; 202. De Spaansche Furie; 203. De Boeteling van Veurne; 210. Het verwoeste Vlaanderen; 211. De vondeling van 't Regiment; 212. Betoonde Naastenliefde; 213. De IJslandvaarders; 214. Jongensharten; 216. Een dappere vrouw; 217. Ali-Baba en de veertig Roovers; 218. Groote Broer; 219. De jonge verstooteling; 220. Een kerstavond op de Prairie; 221. Leef Nieuwjaar; 222. 't Gestolen kind; 223. De Roovers gestraft; 224. De Wildeman; 225. Het dolend melkmeisje; 226. De lotgevallen van den Wildstrooper; 227. Verdreven uit zijn land; 228. Moeder gered; 229. 't Dievenhuis; 230. De Schatgravers; 231. Een slechte Kameraad; 232. Bij de zakkenrollers; 233. Kleine Oorlog; 234. De Heldendood van Anneessens; 235. De Wandelende Jood in Vlaanderen; 236. Nelly van den Mijnwerker; 237. De Geldduivel;

— ELKE WEEK VERSCHIJNT EEN NIEUW BOEKJE. —

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

Nr. 299.

A. HANS.

Het Kindje in den Bak

HET KINDJE IN DEN BAK.

I.

't Was nog vroeg. Ginds achter den heuvel verrees pas de zon. En toch was Bernard, de voerman, al op gang. Hij moest allerlei goederen van zijn dorp naar Diest brengen. De twee kloeke paarden stapten traag, want ze hadden een zware vracht.

Bernard zat op de voorbank, nog wat slaperig. Plots was hij klaar wakker. Wat hoorde hij nu?

— Een kind dat schreit, mompelde hij.

Hij was thans aan een ouderwetsche afspanning.

— Dat geschrei komt niet uit de herberg, zei hij bij zich zelf. Hier buiten is er ergens een kind. Maar zoo vroeg!

Hij hield den wagen stil. Van de afspanning waren de luiken nog gesloten. Vóór de herberg stond een groote voederbak, waaruit de paarden van voorbijtrekkende wagens konden eten.

— 't Geschrei komt uit den bak daar! sprak Bernard.

Hij sprong van de bank en keek in den bak.

— Waarlijk, hier ligt een kindje, riep hij uit. Wat moet dat nu beteekenen!

't Kindje was armoedig gekleed, eigenlijk in lompen gehuld. 't Zag er nog geen jaar oud uit.

— Zouden ze dat hier te vinden gelegd hebben? vroeg Bernard zich af.

Hij speurde of er geen briefje bij lag of op de armzalige kleeren gespeld was, doch bemerkte er geen.

't Kindje schreide voort.

— Alloh, arm schaapje, zwijg maar, suste Bernard. Er zal voor u wel gezorgd worden... Maar wat nu gedaan?

Bernard krabte eens achter zijn ooren.

— Ik zal ze in de herberg opkloppen, besloot hij.

Hij bonsde op de deur. En spoedig deed de waard open.

— Wel, Bernard, gij zijt het, zei hij. Wat scheelt er? (Het is nog zoo vroeg en ge hebt nu al dorst?

— Neen, neen, kom eens mee... Er is wat in uw voerbak gelegd.

't Wichtje zweeg thans.

— In mijn voerbak? herhaalde de waard

— Ja, Frans... En ge zoudt het nooit raden. De waard ontstelde, toen hij 't kind bemerkte.

— Van wie is dat? vroeg hij.

— Hoe zou ik het weten! Ik ben zoo verwonderd als gij.

En Bernard vertelde hoe hij het kind ontdekt had.

— Ja, dat is te vinden gelegd, oordeelde ook de waard. 't Moet een slechte moeder zijn, die zoo iets doet! Wel, Bernard, vervolgde hij, ge hebt het gevonden en 't is 't best, dat gij het kindje meeneemt.

— Naar Diest zeker?

— Geef het bij de politie af.

— Neen, Frans, dat kan niet zijn. We zijn hier niet op 't grondgebied van Diest. Met vendingen moet ge volgens de wet handelen. Neem het schaapje in huis...

— En wat kan ik er mee aanvangen?

— Zend iemand naar den burgemeester en die zal maatregelen nemen. Het lag in uw voerbak, dus op uw eigendom.

— 'k Zal mijn vrouw eens roepen. Ze was juist aan 't opstaan.

Weldra verscheen de waardin.

— Een kindje te vinden gelegd! kreet ze verbaasd.

Ze nam het wichtje op en wiegde het in haar armen.

— Wie mag dat daar gelegd hebben? zei ze. 't Moet een booze moeder zijn. Wij doen voor onze kinderen wat we kunnen... is het koud, we geven ze een deken meer, zijn ze ziek, we waken er bij, maar hier zoo'n sukkelaartje achterlaten, 't is wreed en slecht.

— Wat nu gedaan? vroeg haar man.

— Straks het aan den burgemeester gaan zeggen. Wij kunnen het niet houden. 'k Heb zelf vijf kinderen, een afspanning en een hofstede... We weten niet wat eerst doen met 't werk... Ik zal het nu in huis nemen en het wat melk geven... Maar de burgemeester moet dan besluiten, waar 't kind heen gaat.

— De moeder zal voorzeker nog niet ver zijn, meende Bernard. De gendarmen kunnen ze opsporen.

— 't Schaapje kan al uren in dien bak gelegen hebben, eer het begon te schreien, meende de waard.

— Wel, ik laat het aan uw zorgen over, sprak de voerman. Ik moet nu voort. Maar zeg aan den burgemeester, hoe ik het ontdekt heb. 'k Zal dat natuurlijk getuigen als er een onderzoek wordt gedaan.

Bernard vertrok en de waardin begaf zich met

het gevonden wichtje in huis. 't Was een meisje en 't zag er gezond uit. Maar het leek verwaarloosd.

De vrouw gaf het wat melk te drinken uit de flesch voor haar eigen jongste dochtertje. Dan ontkleedde ze het kindje.

— 't Mag wel eens goed gewasschen worden en ik zal het kleertjes aantrekken van ons Karlientje, zei ze. Dit zijn hier echte slunsen.

De waard wilde eerst eten en dan zou hij naar den burgemeester gaan.

— Ge moet u zoo niet haasten, de burgemeester is een oude man en hij zal wel slapen tot zeven uur of half acht, zei de waardin.

Ze verzorgde het vondelingetje en legde het dan op een kussen, in vader's zetel. 't Kindje sliep in.

Toen de kleinen van dit gezin later beneden kwamen, hoorden ze het vreemde verhaal en keken ze nieuwsgierig naar dat onverwacht gastje. Ze wilden het gaarne houden, maar vader en moeder zeiden, dat dit niet kon.

— De burgemeester zal het wel een goede plaats bezorgen, sprak moeder. Wie zou er geen medelijden met zoo'n arm dutsje hebben! Denkt eens, kinderen, dat wij u zoo ergens in een bak of langs den weg moesten leggen!

— Dat zoudt ge niet doen, moeder, antwoordde Karel, de achtjarige zoon.

— Neen, van eigen niet. En ik kan niet begripen, hoe een moeder er wel toe in staat is.

Vader begaf zich nu naar den burgemeester, een ouden landbouwer, die bij zijn zoon inwoonde. De burgemeester hoorde het verhaal van den waard.

— Dat is me ook een geschiedenis! bromde hij. De voerman zou dat kind beter mee genomen hebben naar Diest.

— Hij wilde niet. Hij zei dat het tegen de wet was, burgemeester...

— Ja, ja, de wet... Nu zullen ze het van eigen te Diest niet meer aanvaarden en zitten wij met den last en de onkosten.

— Maar vader, wat is dat nu voor de gemeente, om het kindje ergens uit te besteden? vroeg zijn zoon.

— Al die moeite op mijn jaren! gromde de oude man.

De waard bedacht, dat de burgemeester maar zijn ambt moest neerleggen als het hem te zwaar werd.

— Frans, ga naar den veldwachter, en vertel hem alles, hernam de burgemeester. Zeg hem, dat hij de gendarmen inlicht. Ze moeten de moeder zoeken. Als we ze hebben, zenden we haar

met haar kind en met een proces naar haar eigen gemeente terug. Straks kom ik zien... houd het kind zoo lang!

De waard was bereid de boodschap te doen en aan den veldwachter moest hij alles nog eens vertellen.

Niemand had een zwervende moeder of vreemd volk gezien. In den nacht sliep toch ieder en de schuldigen konden reeds ver zijn.

Er moest nu een besluit genomen worden. Burgemeester en schepenen zouden een oproep doen wie het kind voor een klein prijsje in huis wilde nemen.

Een medelijdende vrouw nam het aan, niet om het schamel kostgeld, maar uit goedhartigheid.

— Hoe moet het kind heeten? vroeg ze.

— Kies zelf een naam! stelde de burgemeester voor.

— Mag ik het Manda noemen? Mijn gestorven meisje heette ook zoo.

— O, goed, heel goed... En de achternaam? Neem den uwen.

Doch de man van de vrouw verzette zich daartegen. Hij vond het goed, dat zijn echtgenootte troost zou vinden in het opvoeden van dit vondelingetje.

— Maar wij mogen het niet als ons eigen

kind aannemen, sprak hij tot den burgemeester. Mijn vrouw is zwak en ik weet niet, of ze 't zal kunnen volhouden voor dat kindje te blijven zorgen.

— Wel, 't is in een bak gevonden en we zullen het met zijn achternaam Bak noemen; ja ja, Manda Bak. Goed uitgedacht, hé! hernam de burgemeester en hij lachte om zijn zoogenaamde geestigheid.

Er was nog van alles te regelen en 't gerecht kwam er bij te pas. Maar Manda Bak, werd er in de boeken van 't gemeentehuis geschreven en 't kindje was onder de hoede van brave mensen.

't Groeide voorspoedig op. Toen het zeven jaar was, werd de stiefmoeder erg ziek en na eenige weken stierf ze.

Haar man kon Manda niet houden en deelde dit aan den burgemeester mee.

Manda moest opnieuw uitbesteed worden. Vrouw Paals bood zich aan. Ze was ruw en grof. Haar man trok rond als leurder. Vrouw Paals bewerkte een stuk land. En ze bedacht, dat ze Manda al kon gebruiken in huis en buiten. En dan kreeg ze er nog geld voor. Ze had zelf geen kinderen.

De burgemeester wist wel, dat Manda nu in een heel ander huis kwam, en vrouw Paals niet

deugde als opvoedster, doch hij bekommerde er zich niet om. Als hij maar van die vondelingen af was! De schepenen maakten er zich evenmin bezorgd over. De menschen zeiden, dat ze Manda bekloegen, doch 't bleef bij hen bij praten. En niemand zag de tranen van het kind, toen het op een nauw zolderkamertje lag, in het vreemde huis.

De eerste stiefvader verliet na den dood van zijn vrouw de gemeente.

Wat Manda geleerd had zou spoedig verstikken, als 't goede zaad onder onkruid.

Vrouw Paals woonde afgelegen tegen een bosch. Ze liet Manda al gauw werken, maar ze moest ze toch naar school laten gaan.

Eenige jaren verliepen. Manda werd zelf een ruw, ongemanierd meisje. Ze bezocht de school, maar veel te kort, om de goede lessen te onthouden. In dien tijd mocht men de kinderen vroeger van school nemen dan nu. En de oude suffige burgemeester verzette er zich niet tegen, dat vrouw Paals Manda al spoedig geheel voor 't werk gebruikte. Een vondeling mocht al blij zijn den kost te hebben.

Nu hoorde Manda zelden iets anders meer dan 't gekijf van haar zoogenaamde pleegmoeder. En als baas Paals van zijn zwerftochten thuis kwam, ging het nog anders toe. Dan was

hij dronken, en bracht weinig geld mee. Zijn vrouw schold hem uit... 't werd gewoonlijk een vechtpartij, en dikwijls vroeg vrouw Paals aan Manda haar te helpen, om haar echtgenoot af te ranselen.

Paals vluchtte dan naar den zolder en kroop in een bed om zijn roes uit te slapen.

Manda was altijd blij als hij vertrok voor dagen en soms voor weken.

Zekeren dag kwam de veldwachter melden, dat Paals verdronken was in de vaart aan Kampenhout-Sas. Hij moest dronken in 't water gesukkeld zijn.

De vrouw rouwde er niet om.

Zoo was nu de jeugd van Manda Bak. Vondelingen en ook veel weezen waren vroeger de verstootelingen in de samenleving.

Aldus kon er van Manda niet veel goeds terecht komen.

II.

Manda Bak kwam met twee meisjes langs den buitenweg, die van den Leuvenschen steenweg het land inliep. De kinderen woonden ginder over den heuvel. Van de hoogte zagen ze het oude Diest in de Demervallei liggen.

— Morgen mag ik naar de stad, zei Klara

Verbeke. En moeder zal een nieuw kleed voor me koopen.

— Ik krijg geen nieuw kleed, bromde Manda Bak. Maar ik zal er eens een stelen als ik op de markt te Diest ben.

De meisjes keken haar verschrikt aan.

— Stelen is slecht, merkte Liza, de zuster van Klara op.

— Wat geef ik er om... Moeder is veel te gierig... En ze zegt, dat ik niet waard ben om een schoon kleed te dragen. Ze scheldt altijd en slaat me. Ik zal nog eens weg loopen. Ze is immers mijn moeder niet! Maar ik moet ze zoo noemen van den burgemeester.

De andere meisjes wisten het wel dat Manda een vondeling was. Ze hadden het dikwijls hooren vertellen, hoe ze, nu veertien jaar geleden, in een bak werd gevonden vóór een afspanning. En neen, vrouw Paals was haar moeder niet, maar ontving geld om Manda den kost te geven. En Manda moest er ook hard werken. De menschen spraken altijd met verachting van Manda en voorspelden, dat ze wel in de gevangenis terecht zou komen.

Klara en Liza mochten van hun ouders niet met Manda omgaan, maar nu was deze bij hen gekomen, toen de school uitging.

Eensklaps viel er een brok aarde op Manda's

schouder. De meisjes waren aan een boschje. Ze zagen niemand.

— Wie smijt er daar? riep Manda.

Ze hoorde onderdrukt gelach.

— Toe, lafaard, vertoon u eens! riep Manda. Laat eens zien wat ge durft!

— Vondeling! klonk het terug. Ge zoudt in een bak moeten slapen en uit een bak eten!

In een wip was Manda in het boschje. Achter een boom zat een jongen gehurkt, de koewachter van boer Lindens. Hij kreeg zoo'n gedachten draai om zijn ooren van Manda dat hij nu heelemaal neertuimelde. Manda schopte dan op hem.

— Ik zal u leeren met aarde te smijten! spotte ze.

Karel Vermeire, zooals de jongen heette, sprong recht. Hij wilde zich verdedigen, maar Manda gaf hem zulke gevoelige klappen, dat de knaap op de vlucht sloeg.

Manda verliet het boschje en vertelde aan Klara en Liza dat ze Karel Vermeire er van gegeven had.

— Karel is een akelige jongen, zei Klara. Hij is ook een groote bluffer. Hij weet alles als ge hem hoort.

— Gisteren wilde hij me wijs maken dat hij

al te Brussel geweest is en er is niets van waar, sprak Liza.

Wat verder was een jongen geiten aan 't hoeden.

— Nu zal ik een grap uithalen, zei Manda. Dat zijn de geiten van Kabergs. Ge zult wat zien.

Ze liep naar de dieren toe en greep een tak, die daar lag.

— Ge moogt ze niet verschrikken! riep de jongen.

— Ik doe wat ik wil. Wat hebt gij aan mij te zeggen!

Manda plaagde de geiten, die achteruit weken. Een paar liepen weg. Maar een groote liet zich niet verder verjagen. Ze boog den kop om Manda een stoot te geven.

— Pas op, ze is een kwade. waarschuwde de knaap.

Manda gaf de geit een ferm en slag en toen vluchtte ze heen. Nu kon zij loopen. Maar de geit zette haar na. En zoo werden ook Klara en Liza bedreigd. Ze begonnen van angst te schreeuwen.

— Komt over de gracht! riep Manda.

De kinderen zagen geen anderen uitweg. Manda was er het eerst van al over. Klara volgde, maar Liza nam haar sprong te kort en kwam in het water terecht. Ze gilde nu nog harder.

Manda lachte dat ze schaterde, toen ze Liza op 't droge hielp. De geit was vóór de gracht blijven staan en keerde nu terug.

— Ik ben nat! kloeg Liza.

— Wel natuurlijk, onnoozele klaai, water maakt nat, spotte Manda. Waarom moest ge er ook inspringen!

— 't Is al uw schuld. Moeder zal kwaad zijn!

— O, de mijne is altijd kwaad, maar dan treiter ik ze. Eergisteren had ze me geslagen. En toen 't avond was, kroop ik weg in een hollen boom. Ik hoorde moeder roepen en ik hield me stil. Ze ging dan overal zoeken, maar ze dacht niet aan dien boom. O, ze werd zoo bang, want als er nu wat met mij gebeurt, krijgt ze last met den burgemeester. Moeder trok naar de andere huizen om te vragen of ze me daar niet gezien hadden. En ik uit den boom! 'k Heb toen lekker drie boterhammen met siroop besmeerd, ik dronk nog een ei uit en dan kroop ik in mijn bed. Toen moeder thuis kwam, deed ik of ik sliep, maar ik lag stil onder de dekens te lachen.

Ze maakte me wakker. Ze vroeg waar ik geweest was. « In mijn bed », zei ik. En 'k maakte ze wijs dat ik er al een paar uur in lag. Moeder was te blij, dat ze me terug had, om me te slaan.

Klara en Liza zouden zoo toch over hun moe-

der niet willen praten, maar 't was ook al verkeerd naar Manda te luisteren.

Liza had het water uit haar kleeren gewrongen, doch maakte een omweg tot aan een dam, om niet terug over de gracht te moeten springen.

— Zie eens, wat schoone appelen, daar in den boomgaard van Peeren! zei Manda. Ik moet er eenige van hebben.

— O, neen, ge moogt ze niet plukken, sprak Klara. 't Is stelen!

— Wat geef ik er om! Peeren is veel te gierig om er eens een paar te geven. Dus neem ik ze weg.

Manda zocht een opening in de haag, verwijdde die en kroop er door. En als een jongen klom ze in den boom. Ze zat dadelijk tusschen de takken, plukte appels en wierp ze over de haag. Maar Liza en Klara wilden er geen van oprapen. Ze werden bang en liepen door.

— Ha, dieven! klonk het, en baas Peeren kwam vlug aangelopen.

Manda bengelde aan een tak en liet zich vallen. Ze kwam op handen en voeten in 't gras terecht, maar richtte zich vlug op. De boer was al dicht bij haar. Manda kon niet meer zoo gauw door het gat. Ze vluchtte over den boomgaard weg.

— Blijf staan! beval Peerens, die erg dik en moeilijk ter gang was.

— Dat ziet ge van hier! spotte Manda. Toe pak me, als ge kunt!

Ze kwam aan de woning. Vrouw Peeren stond aan de deur, maar wist niet, wat er gebeurd was.

— Bazin, ga rap achter in den boomgaard... de boer is van een tak gevallen! riep Manda haar toe.

— Wat zegt ge? Heeft mijn baas een ongeluk?

— 'k Peins het... Hij kermt als een varken, dat geslacht wordt.

Verschrikt ijld de vrouw weg. Ze ontmoette halverwege den boomgaard den boer.

— Zijt ge erg gekwetst? vroeg de boerin.

— Ik gekwetst?

— Ge zijt toch uit een boom gevallen... ge mocht er niet in klimmen... ge zijt te dik...

— O, hij is op zijn dikken buik terecht gekomen en als een bal opgewipt, riep Manda van de andere zijde van de haag. Baasje bedank voor de appels en geef de slagen maar aan een ander!

— Ha, vrouw, ge hebt u laten wijs maken, dat ik uit een boom gevallen ben! bromde Peeren.

— Dat meisje zei het... Wie was het... Van schrik heb ik er niet opgelet.

— Wie het was? De straatslijpster die ze uit een voederbak gehaald hebben! schreeuwde Peeren nijdig. Ge hadt ze moeten vast pakken en houden, tot ik er was. 'k Zou haar beenen krom geslagen hebben.

— Manda, die bij vrouw Paals woont?

— Ja, de schrik van 't dorp!

— Maar hoe kwam ze hier?

— Om te stelen!

Peeren vertelde wat er gebeurd was.

— 'k Ben blij dat er geen ongeluk gebeurd is, zei zijn vrouw.

— Maar zoo getreiterd en bespot worden, en bestolen ook! 'k Zal klagen bij den burgemeester.

— Manda deugt niet, 't is waar, erkende de vrouw. Doch, de oude burgemeester had er schuld aan, door 't kind om de goedkoopte, bij menschen als Paals te plaatsen. De vent is dronken langs de baan verongelukt en de vrouw is een ongemanierde, ruwe feeks.

— Ze moesten zoo'n vondeling zeker naar een damespensionaat gebracht hebben!

— Neen, maar bij fatsoenlijke menschen. 't Kind kan het niet helpen dat het in een bak te vinden werd gelegd. En 't is te hopen, dat de nieuwe burgemeester ze elders zal plaatsen.

— Wie wil er zulk een vagebond in huis!

Manda had haar buit verzameld en was er mee vandoor. Ze haalde Liza en Klara in en vertelde vroolijk, hoe ze Peeren en zijn vrouw beet genomen had. De meisjes wilden van de gestolen appels geen enkele aannemen, en toen schold Manda hen uit.

Klara en Liza moesten nu een anderen weg volgen naar de hoeve van hun ouders.

Manda kwam aan een bouwvallig huis. Daar woonde vrouw Paals. Manda verborg de appels in het stalletje. De stiefmoeder moest ze niet zien. O, niet dat vrouw Paals het stelen zou verbieden. Ze was zelve niet eerlijk. Maar Manda vreesde, dat moeder de appels zou afnemen.

— Lui schepsel, zijt gij daar eindelijk? kreet vrouw Paals.

— Ik kan toch niet vliegen! snauwde Manda. Als gij eer kunt terug zijn, ga dan zelf naar 't dorp.

— Wilt ge uw brutalen mond houden?

— Als ge me slaat, loop ik weg!

— Vooruit, gras snijden voor de konijnen!

Op dien toon werd er hier doorgaans gepraat, tot vrouw Paals dan in drift schoot en Manda afranselde. Deze sloeg en stampte wel terug, maar moest het afleggen tegen de veel sterkere vrouw.

Ja, Manda Bak was wel bij een slechte op-

voedster terecht gekomen. Ze had nog een flauw besef van een andere moeder, maar wat ze van deze geleerd had, was reeds lang gesmoord in 't kwaad.

III.

Karel Vermeire, de koewachter, die voor Manda op de vlucht was gegaan, bezat inderdaad, zooals Liza en Klara het gezegd hadden, 't groot gebrek alles te overdrijven, en ook te liegen. Hij blufte gaarne. Dan meende hij een gewichtig manneke te zijn.

Hij kwam nu met de koeien op de hoeve van boer Lindens.

— Jongen, vanwaar hebt ge die blauwe plek op uw voorhoofd? vroeg de baas.

— Manda Bak heeft me geslagen...

— Laat ge u slaan door een meisje?

— Neen, baas, ik verweerde me...

— Ja, 'k zie het aan dien buil...

— Opeens trok Manda een mes... en toen liep ik weg. Ja baas, een groot mes... Ze sneed er gras mee...

— En wilde ze u daar mee steken?

— Ja, en ik had mijn zweep niet bij me. Anders zou ik niet weggeloopt zijn.

— Maar hoe kwam die ruzie?

— Ze gooide met steenen naar de koeien, loog Karel.

— En dan met een mes willen steken. Dat gaat toch te ver, hernam boer Lindens.

Hij wist wel dat zijn koewachter erg kon overdrijven, en menigmaal grof loog, maar Karel had nu toch die blauwe plek... en dan, van Manda kon men alles gelooven.

— Dat zal ik eens aan den veldwachter laten weten, zei de boer. 't Wordt tijd dat ze die wilde feeks breidelen.

Toen boer Lindens 's avonds bij den veldwachter kwam, trof hij daar ook Peeren aan, die over den appeldiefstal kloeg. En deze wist van zijn buurman Verbeke, hoe Klara en Liza gevaren waren, eveneens door de schuld van die ondeugende meid.

— Ik zal morgen eens een bezoek brengen aan vrouw Paals, beloofde de veldwachter.

— De nieuwe burgemeester moest maatregelen nemen, merkte Lindens op. Die Manda wordt waarlijk gevaarlijk.

— Ja, ja... maar de nieuwe burgemeester heeft veel te doen, hernam de veldwachter. Hij is pas in dienst. Hij kan niet alles in een keer verrichten.

De oude burgemeester was zóó suf geworden, dat men hem wel had moeten vervangen. En de

jonge mijnheer Liekens, die een bloemisterij bezat, volgde hem op. Men verwachtte veel hervormingen en verbeteringen van den nieuwen burgemeester.

Den volgenden morgen begaf de veldwachter zich naar het huisje van vrouw Paals. Hij had met den burgemeester nog niet over de klachten gesproken, maar zou zelf Manda Bak eens de les lezen.

Manda en vrouw Paals waren aardappelen aan 't uitdoen.

— Wel, ik tref u hier 'samen, zei de veldwachter. Manda, ik heb weer schoone dingen van u gehoord.

— Wat is er gebeurd? vroeg vrouw Paals nijdig.

— Luister maar... Artikel één: Zij heeft appels gestolen bij boer Peeren en hem nog voor den gek gehouden. En boer Peeren is lid van den gemeenteraad. Artikel twee: Zij, Manda Bak, heeft de geiten van Kabergs kwaad gemaakt en Liza Verbeke in de gracht doen vallen.

— Dat is niet waar. Ze is in de gracht gesprongen! kreet Manda.

— Artikel drie, vervolgde de veldwachter, ze heeft Karel Vermeire met een mes willen steken. Manda sprong op.

— Leelijke leugens! kreet ze. Ik heb geen

mes. En Karel Vermeire is een valschaard. Hij heeft zeker niet verteld dat hij mij met aarde smeet en me uitschold, dat ik in een bak gevonden ben.

Vrouw Paals trok Manda neer.

— Uw brutalen mond houden! snauwde ze haar toe.

— Maar ik laat geen leugens zeggen.

— Meisje, hernam de veldwachter, pas nu eens goed op. De oude burgemeester trok zich niets meer aan. De secretaris en ik moesten al het werk doen. Maar de nieuwe burgemeester is een ander man, geloof me. En als die van zulke parten hoort, zal hij u in een verbeteringsschool steken. Dat is een gevangenis voor kinderen, vergeet het niet. Zorg dat we geen klachten meer van u hooren!

— Als ge ook al de leugens gelooft! bromde Manda.

— Artikel één: Hebt ge appels gestolen of niet?

— Och, een appel of zes... Er staan er wel duizend aan Peeren's boomen.

— Ge moogt er geen een weg nemen, al hingen er een millioen aan. Nog artikel één: Hebt ge bazin Peeren niet wijs gemaakt, dat de boer een ongeluk had gekregen?

— Maar wat is dat allemaal? vroeg vrouw Paals.

De veldwachter vertelde het uitvoerig.

— Gij schandaal! schoot de pleegmoeder tot Manda uit.

— We gaan voort, zei de veldwachter. Artikel twee: Hebt ge die geiten geplaagd? En moesten gij en Liza en Klara Verbeke niet voor een geit vluchten? En is Liza niet in het water gevallen?

— Ze moest maar beter gesprongen hebben.

— Dus uw schuld! Hadt ge de geiten niet geplaagd, de kinderen waren niet moeten vluchten. En nu artikel drie: Hebt ge Karel Vermeire met een mes willen steken?

— Maar dat is een leugen!

En Manda vertelde wat er gebeurd was.

— Dan zal ik dat nader onderzoeken, meisje. Maar denk aan mijn vermaning. De nieuwe burgemeester zal kort spel maken met u, als hij klachten hoort. En als ik nog eens moet komen, zal het heel zeker zijn om u weg te leiden.

De veldwachter vertrok.

— Ha, voor u komt de politie hier! zei vrouw Paals.

— Dat hij weg blijft!

— Er moet nog meer over ons gebabbeld worden!

Vrouw Paals gaf Manda een klap. Het meisje sloeg terug. 't Werd een vechtpartij. De vrouw had vroeger Manda het vechten geleerd.

Manda leed de nederlaag en, weenend en wrokkend, werkte ze dan voort. Maar toen na den noen, vrouw Paals een middagslaapje deed, trok Manda haar versleten manteltje aan, ook haar kousen en schoenen, zette haar hoedje op en vertrok.

— Ik ga me te Diest als meid verhuuren, besloot ze. Ik wil bij die feeke niet meer blijven.

IV.

Boer Lindens had in de beek een meisjeshoed zien drijven en dien aan den kant gelegd. Hij riep eenige menschen er bij. En nu beweerden ze, dat er zeker een kind in de beek gevallen en verdronken was. Karel Vermeire kwam ook aan-ge-loopen. Hij wachtte daar dichtbij de koeien.

— Dat is de hoed van Manda Bak, zei hij. Ik zie het aan dien rooden strik.

— Ja, ja, bevestigden andere kinderen, die ook ter plaatse verschenen.

— Karel, loop eens tot aan vrouw Paals en zie of Manda daar is, beval Lindens. Ik zal de koeien wel in 't oog houden.

Karel was spoedig terug.

— Vrouw Paals zegt, dat Manda al wel drie uren weg is en ze weet niet waar, vertelde hij, hijgend van 't loopen.

— Dan is ze verdronken, hernam Lindens. Karel, ge moet het aan den burgemeester zeggen. Spoed u, jongen!

Dat was juist iets voor den knaap, die gaarne gewichtig deed. En zijn fantazie ging onderwege aan 't werken.

Karel ontmoette op den weg den burgemeester die juist een avondwandeling deed.

— Burgemeester, Manda Bak is vermoord, in de beek, sprak Karel gejaagd. Ze hebben haar hoed gevonden!

— Maar weten ze daarom zeker dat het meisje verdronken is?

— Burgemeester, ik heb ze er zien in vallen. Maar ik lette er niet erg op. Ik dacht dat ze haar voeten plonste. Anders had ik ze er wel uitgehaald.

— En riep ze dan niet om hulp?

— Neen... Ze was zeker gauw onder...

— Wijs me eens gauw waar het is.

Fier stapte Karel mee. Lindens en een paar kinderen stonden aan de beek.

— Burgemeester, dat is erg, hé, zei Lindens. Twee mannen zijn om een net. We zullen de beek afsleepen en zoo Manda wel vinden.

Lindens vertelde hoe hij den hoed had gezien.

— En die jongen daar heeft Manda in de beek bemerkt, sprak de burgemeester.

Hij wees naar Karel.

— Is dat waar? vroeg de boer.

— Ja, baas... 't Schoot me daar te binnen... Ik meende dat ze haar voeten waschte en zooplonsde en spetterde...

— Dan is ze er in getuimeld, oordeelde Lindens. De beek is hier erg diep.

De burgemeester keek naar 't kalme water. Weldra kwamen de mannen met een net. En ze sleepten het over den grond en haalden het nu en dan op.

Vrouw Paals loerde wat verder van achter een boom. Ze durfde niet nader te treden.

De mannen vonden van alles: een geblutste emmer vol gaten, een koffiekkan zonder tuit, 't verroeste, gekromde blad van een spade, ineengewrongen ijzerdraad, en nog veel meer, dat bewees, hoe tal van menschen de beek als een vuilnisbak hadden beschouwd.

Maar gelukkig bracht het net geen doode boven. Men sleepte het tot aan een duikertje, waar het water verder moest door een rooster, waarvoor een lichaam zou blijven stroppen. Stroomopwaarts kon Manda toch ook niet gedreven zijn.

— Er ligt niemand in de beek, zei een der mannen.

— Maar hoe komt die hoed dan in 't water? vroeg Lindens.

— Er in gevallen, toen Manda zich voorover boog en haar voeten waschte. Die jongen zag haar aan den oever, zei de burgemeester. Maar God zij dank, er is dan toch geen ongeluk gebeurd.

— En toch is Manda weg van haar huis, hernam Lindens. Dat is aardig. Maar, Karel, vroeg hij aan zijn koewachter, hoe kondt gij van in de weide Manda aan de beek zien?

— O, ik liep een beetje rond...

— En gij hebt ze in het water zien vallen? vroeg de burgemeester.

— Ze was aan 't plonsen met haar voeten, maar omdat ze me gisteren met een mes heeft willen steken, durfde ik niet nader komen, beweerde Karel Vermeire.

— Hij liegt! klonk het eensklaps uit een boom.

Ieder schrok en keek omhoog. Van waar kwam nu plots die stem?

— Daar in den boom zit Manda! schreeuwde een andere knaap.

En waarlijk aan de overzijde van de beek, tusschen de dichte takken van een beuk zat Manda

Bak, die alles afgekeken had, en 't gansche geval als een reusachtige grap beschouwde.

— Gelukkig, ze is niet verdronken! riep de burgemeester uit.

— Karel liegt! kreet Manda nijdig. Ik heb niet met steenen gegooid, maar hij smeed met aarde. En ik gaf hem een pandoering, maar ik had geen mes. En 't is ook niet waar dat hij me in de beek heeft zien plonsen. Ik heb daar mijn hoed geworpen, maar aan 't water ben ik niet geweest.

— En waarom hebt ge daar uw hoed geworpen? vroeg de burgemeester.

— Om moeder te treiteren. Ik moet vrouw Paals moeder noemen, maar ze is mijn moeder niet. Ze is valsch... Ze sloeg me en ik liep weg. Als ik weg loop, is ze bang voor den burgemeester. En ik wilde ze doen gelooven, dat ik in de beek gevallen was en verdronken.

— En zat gij al dien tijd in den boom? vroeg de burgemeester.

— Ik heb eerst in 't boschje gelegen... en toen kwam Lindens. Hij vond den hoed en hij riep menschen en dan ben ik in den boom geklommen, om 't spel af te kijken.

— Stout kind, ge liet ons angstig zoeken met een net en ge houdt u still!

— 't Was een grap...

— Kom naar beneden!

Manda liet zich uit den boom glijden. Ze wilde weg loopen, maar Lindens was langs het dammetje naar den overkant geloopt en greep Manda vast. Hij leidde ze, ondanks haar verzet, naar den burgemeester.

— Meisje, ge hebt leelijk gehandeld, zei de dorpsverste. Eerst uw moeder willen doen gelooven dat ge verdronken zijt ..

— Ze is mijn moeder niet... en ze scheldt en slaat me...

— Och, burgemeester, 't is een brutaal schepsel, en er is geen beternis aan, beweerde boer Lindens.

De burgemeester dacht even na.

— Manda, zei hij, neem uw hoed en ga naar huis. Wees niet meer zoo stout!

Hij zou haar hier niet bestraffen. En er moesten met dat meisje andere maatregelen getroffen worden.

Manda liep heen. Ze had toch den moed niet gehad zich naar Diest te begeven, om er zich als meid te verhuren, want ze begreep, dat de gendarmen haar zouden terug halen. Toen was ze op de gedachte gekomen, om vrouw Paals eens geduchten schrik aan te jagen.

Vrouw Paals verliet ook haar schuilplaats, zonder zich aan den burgemeester te vertoonen. Ze kwam even na Manda thuis.

— Ik weet alles, zei ze. Ge hebt weer leelijk gehandeld. En ge zult nog naar een verbeteringsschool moeten.

De burgemeester nam eerst Karel Vermeire eens onder handen en deze moest bekennen, dat hij gelogen had, zoowel met de geschiedenis van het mes als met die van het plonsen in de beek. De burgemeester gaf hem een ernstige vermaning.

De burgemeester wandelde naar huis. En hij dacht over Manda na. Hij wist het wel, hoe zijn voorganger de vondeling uitbesteed had bij vrouw Paals, om «maar van den last af te zijn». De nieuwe burgemeester had andere begrippen.

— Om een beetje geld te sparen, mogen we de opvoeding van zulke verlaten kinderen niet verwaarloozen, zei hij bij zich zelf. Manda Bak is daar opgevoed als een heiden en we moeten ze redden...

Hij sprak er over met de schepenen. En Manda werd bij vrouw Paals weggehaald en naar een opvoedingsgesticht gestuurd. Niet naar een gevangenis voor kinderen, zooals de veldwachter gezegd had, maar naar een school.

Ze was er eerst kwaad om, ze schold en weende, maar toen ze een tijd op die school was verbleef ze er gaarne.

Twee jaren waren voorbij gegaan. Manda Bak was geheel veranderd. Ze mocht nu te Diest bij een naaister wonen en werken. Ze had er den kost en ze verdiende er nog wat. En later zou ze meer winnen. Nu dankte ze God, omdat de burgemeester haar naar die school gestuurd had.

Zekeren dag kwam burgemeester Liekens met een vrouw naar Diest, in het huis van de naaister. En toen die vrouw Manda zag, sloeg ze deze de armen om den hals en riep ze weenend uit:

— O, mijn kind... mijn Louisje!

Manda was zeer verbaasd. Maar ze begreep het.

— Mijn moeder? vroeg ze.

— Ja, antwoordde de burgemeester.

Manda hoorde 't verhaal. Ze was geboren in een woonwagen. Haar vader was een scharen-slijper. Toen Manda nog geen jaar oud was, werd moeder erg ziek. Ze moest in een hospitaal te Hasselt achtergelaten worden, bewusteloos door de typhus.

Haar vader trok voort. Zijn zuster, — Manda's tante — woonde ook in den wagen en die zou voor 't kindje zorgen... Maar Manda's vader was een dronkaard en zijn zuster deugde evenmin. Ze werden het kind al gauw moe. En

ze legden het in den bak vóór de afspanning.

Drie maanden later haalde de scharenslijper zijn vrouw die nu genezen was. Hij maakte haar wijs, dat 't kindje ook de typhus gekregen had, gestorven was en te Antwerpen begraven werd.

— Ik geloofde dat, zei de moeder nu. Uw vader handelde dikwijls ruw, maar nooit zou ik gedacht hebben, dat hij zoo iets zou gedaan hebben... ons kind te vinden leggen. Een week geleden stierf hij te Gent. Vóór zijn dood vertelde hij mij de waarheid. Hij noemde het dorp en de afspanning. O, wat ik toen voelde! Ik heb zoo om u geweend vroeger. En nu hoorde ik, dat gij nog leeftet. Ik verkocht onzen wagen en ik ging u zoeken. Op het dorp kreeg ik de inlichtingen, en nu ben ik hier... Een moeder kan haar kind niet vergeten.

't Was een droevig verhaal. Maar dan voelde Manda vreugde: ze had nog een moeder.

De burgemeester praatte ernstig met beiden. Vrouw Donkers had genoeg van het zwervend leven. Ze zou zich te Diest vestigen en een winkeltje van kruidenierswaren openen. Manda kon bij haar wonen en naaien. Zoo zouden beiden hun brood verdienen.

't Was nu geen Manda Bak meer, maar Louise Donkers. Ze betoonde zich een goede dochter en vrouw Donkers een beste moeder.

EINDE.